

דף ה.

עין משפט י.

אה"ע סימן קמב סעיף יד

י. יז. יכול הבעל לתת גט לאשה ולהתנות איתה שלא תהיה מגורשת עד שתבוא לבי"ד פלוני והם ימנו שליח. ומ"מ אם לא התנה כלל אף שהגט אינו מקויים כיון שיצא מתחת ידה מגורשת.^ב

יח. אדם ששלח אותו הבעל לתת הגט לשליח אחר שיתן לה, הראשון לא הוי שליח לגירושין, ואינו עושה אלא כמעשה קוף בעלמא,^ג וע"כ אינו נאמן לומר בפ"נ ובפנ"ח.

יט. גם כשהבעל בעצמו מביא גט ממקום שכתבוהו שם לתת אותו לאשתו במקום אחר, צריך לומר בפ"נ ובפנ"ח כדי שלא יבוא לטעות בשליח.^ד

עין משפט ב.

אה"ע סימן קמב סעיף יח

כג. עשה הבעל שני שליחים לתת גט לאשתו, אינם צריכים לומר בפ"נ ובפנ"ח, ואע"פ שלא נכתב ונחתם בפניהם נותנים אותו לה ותהיה מגורשת. והוא שיהיו כשרים להעיד.^ה וי"א דאם בא הבעל ועירער צריך

ב. גמ' כ"ד, ומ"מ אם לא התנה כלל כל שהגט יוצא מתחת ידה מגורשת, כ"כ ה"ה בס"פ ז' והוא מגמ', וכ"כ הטור. אולם הריב"ש בתשובה חולק דלא שמענו להחזיר להנשא ע"י שיוצא גט מתחת ידה, אם לא שנתקיים בחותמיו. והביאו השו"ע בסעיף י"ד בשם י"א והיא דעת הראב"ד.

ג. כ"כ הב"ש, ולפ"ז בכה"ג מהני גם חש"ו או גוי, ואולי זה תלוי במחלוקת בסי' קמ"א סעיף ל"ה בשו"ע ורמ"א שם. ודעת השו"ע דמהני. אך צ"ע איך השליח השני יועיל ואינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם.

ד. כ"כ הב"י בשם האו"ח. והב"ש הניח בצ"ע דלא גזרינן אטו שליח אחר. ע"ש. ה. וכאן אפי' שניהם סומים כשרים להביאו. וטעם שלא הצריכו בשניים לאמר בפ"נ ובפנ"ח הוא משום דלא שכיחי, כ"כ הב"ש. אך קשה והרי השו"ע כתב והוא שיהיו כשרים לעדות וסומא פסול לעדות ואיך ב' סומים יהיו כשרים להביאו וצ"ע. ועיין בפ"ת בס"ק י"ט שהעיר כן ע"ש. ובגט מקושר כתב דגם ב' סומים פסולים להביא גט.

בכל זאת שיתקיים בחותמיו ^י.

וי"א דאם שלח שליח אחד, והשני מעיד שבפניו נתן הבעל לשליח זה ^ז הגט להוליך לאשתו, א"צ שהשליח יאמר בפ"נ ובפנ"ח, ובזה יש שמצריך שימסרנו בפני עדי השליחות עצמם ^ח.

עין משפט ג.

אה"ע סימן קמב סעיף ח

ח יב. נתנו לאשה ולא אמר בפ"נ ובפנ"ח ומת הבעל, אין תקנה ליטלו ממנה וליתנו לה ולומר בפ"נ ובפנ"ח ^ט, אלא רק יתקיים בחותמיו.

דף ה:

עין משפט א.

אה"ע סימן קמב סעיף א

א. המביא גט מחו"ל צ"ל בפ"נ ובפנ"ח, וה"ה המביא מחו"ל לחו"ל, או מא"י לחו"ל, אם השליח היה עומד בשעת כתיבתו וחתמתו אומר בפני נכתב ובפנ"ח ^י. ואפי' אין עדיו ידועים לנו כשר, ואפי' שמותיהם כשמות כותים אין חוששין לו. ואפי' נשים שאינם נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה ולומר בפ"נ ובפנ"ח. ואין הבעל

י. היינו שאומר מסרתי להם גט מזויף אבל אם מכחיש אותם שלא שלח אותם אינו נאמן לכו"ע. ב"ש.

ז. היינו שאומר שעשאו לשליח בפני שנים, דאין מצרפין השליח, ב"ש ס"ק ל"ט.

ח. שלא יהיה חצי דבר, כיון שהשליח אינו אומר בפ"נ ועיקר קיום הגט הוא ע"י עדותם של אלו ע"כ צריך שיהי' בפניהם. הגם שעדי שליחות לחוד ועדי מסירה לחוד, ע"כ כתב השו"ע יש מי שמצריך, ושאינו סומא שאינו ראוי כלל לשליחות בלא עדים, לכך התם דוקא מודה הב"י דהוי חצי דבר, אבל בשליח כשר ועד שני מעיד שבפניו מסר הבעל לידו, כי הכא דאצ"ל בפ"נ, ס"ל דהוי דבר שלם. כ"כ בב"ש ס"ק ל"ט.

ט. ריב"ש, דכשמת בטלה השליחות ואינו נאמן יותר לומר בפ"נ ובפנ"ח.

י. רמב"ם ממשנה ריש גיטין וכחכמים. ויש מי שכתב שאין לסופר להיות בעצמו שליח מפני שצ"ל אני כתבתיו ואין זה כתקנת חז"ל, והרדב"ז כתב דמותר למנותו כשליח ואפי' יאמר כתבתיו, ואם אחר שהשליח אמר בפ"נ ובפנ"ח שאלוהו אם נכתב לשמה ואמר איני יודע כשר, כ"כ בספר תומת ישרים סי' י"ט הביאו הב"ה, ואם שאלוהו בי"ד נכתב ונחתם לפניך ואמר הן לא מהני, עד שיאמר בעצמו בפ"נ ובפנ"ח, שם מתומת ישרים סי' ל"ז ול"א.

יכול לערער כ' אח"כ ל'.

א. ב. אם השליח לא היה בשעת כתיבת הגט וחתימתו מ', אין לו תקנה לגט עד שיתקיים בחותמיו, והשליח יכול להיות אחד מתוך שלושה לקיימו אם אינו קרוב, ואם נמסר בלי לקיימו הרי זה פסול, ואם נישאת לא תצא, ואם יבוא הבעל ויערער אינה מגורשת. אבד הגט בינתיים הרי זו ספק מגורשת.

א. ג. מה שהצריכו לומר בפ"נ ובפנ"ח הוא מפני שאין עדים מצויין לקיימו אם יבוא הבעל ויערער, והיום אף בא"י עצמה צ"ל בפני נכתב ובפנ"ח ז'.

הגה: ד. אם יש הרשאה ביד השליח שכתוב בה מי הם עדי הגט י"א דאין צריך לומר בפ"נ ובפנ"ח דהוי קיום ס', ויש חולקין וכן נוהגין, ואין לשנות דאף אם יש הרשאה ביד צריך לומר בפ"נ ובפנ"ח.

עין משפט ב. חו"מ סימן קכא סעיף ט

ט. יב. כמה דברים אמורים ע' שהשליח והלוה נשבעים היסת ונפטרים רק בעשאו המלוה או המפקיד שליח מפורש להביא לו את שלו, אבל אם אמר לו הלוה או הנפקד תוליך לפלוני מעותיו שבידי, או שבא אחד ללוה או לנפקד ואמר פלוני עשאני שליח להביא מעותיו והאמינו ומסר לו הממון, והשליח אומר נאנסו או מסרתי ללוה.

כ. ואם עירער אפי' הכי גובה כתובתה מלקוחות, אבל תוספת כתובה לא, אבל מהבעל גובה גם תוספת כתובה, כ"כ הב"ש. ואם הבעל יערער מיד בעת אמירת השליח בפ"נ ובפנ"ח שעוד לא התקבלה עדותו ונאמנותו בבי"ד, וצריך קיום מן התורה בטענת מזויף של הבעל לר"מ הוי עירער, ועיין בב"ש ס"ק ל"א.

ל. אבל אם הבעל הביא ב' עדים שזה מזויף, הגט בטל וכמו שכתב בשו"ע סעיף ב'. מ. בחתימה לא מהני שמע קול קולמוס, אלא צריך שיראה כל החתימה, כ"כ הב"ש בס"ק ל'.

נ. ובזמן הזה אף מבית לבית, מתוס' ריש גיטין וברמ"א

ס. רשב"א, וי"ח הוא הריב"ש

ע. מקידושין מ"ג ע"ב.

הגה: והמלוה אומר **פ** לא עשיתי אותו שליח ולא קיבלתי דבר ממנו, ישבע השליח **צ** שנתנם למלוה.

וישבע המלוה או המפקיד בנקיטת חפץ שלא קיבלם **ק**, ויגבה חובו מהלוה או מהנפקד. שהשליח אינו נאמן לפי שהוא נוגע בעדות שהרי הוא צריך לישבע **ר** להפטר.

ואפי' יפטור הלוה או הנפקד את השליח משבועה כדי שלא יהיה נוגע בעדות אינו מועיל לפוטרו **ש** מלשלם.

ט. יג. אם מתחילה כשהלוה או הנפקד מסרו ביד השליח פטרו משבועה, יש אומרים שמועיל **ת**.

ואם אין השליח צריך לישבע כגון שהלך המשלח עם השליח ועמד מרחוק **א** וראה שעשה שליחותו, הרי השליח אינו נוגע בעדות והוא עד

פ. כל הג"ה זו חסר מדברי המחבר וכן הוא בטור. סמ"ע ס"ק כ'.
צ. שבועת היסת, ואע"ג דטענת הלוה עליו בשמא, מ"מ מצרפין גם טענת המלוה שאומר בברי שלא קיבל שום דבר מהשליח ומצריכים לשליח שבועת היסת לפחות, כ"כ הסמ"ע ס"ק כ"א. ועיין בנתיבות ס"ק כ"ד בחידושים ובמה שהוסיף.

ק. זה חוזר על שטוען השליח מסרתי למלוה, אבל אם השליח טוען נאנסו א"צ המלוה לישבע כלל כיון שלא עשאו שליח כלל. או אפשר שזה חוזר גם על נאנסו, והשליח אומר שהמלוה עשאו שליח, והמלוה או המפקיד מכחישו שאז המלוה נשבע שלא קיבלם, כ"כ בעל התרומות בשם הראב"ד ובכה"ג השליח צריך שבועה דאורייתא נגד הלוה כשטוען נאנסו. ש"ך ס"ק מ"ח.

ר. אפי' שלאחר השבועה לא יהיה נוגע בעדות, מ"מ כיון שנשבע אין תורת עד עליו, שהתורה אמרה על פי שני עדים יקום דבר, משמע הנאמנים בדיבורם בלבד, אבל הטעונים שבועה קודם שיאמינו לדבריהם אין ממש בעדותם. כ"כ התוס' והר"ן והביאו הב"י.

ש. דחיישינן שבשביל אותה הנאה שפטרו והחזיקו לנאמן יעיד לו. ש"ך נא-נב. ואין להקשות מסי' ל"ז סעיף י"ב ומסי' ק"מ סעיף ט' ששם המשכיר מחזיר לשוכר שלו שיעשה בו מה שירצה ע"ש.

ת. וצ"ל דיש עדים שהאמינו מתחילה ש"ך ס"ק נ"ד.
ודין זה דוקא בהלואה אבל בפקדון נאמן לומר שהאמינו מתחילה בלא עדים במיגו דנאנסו רק צריך שהלוה ישבע שהאמינו. או"ת ס"ק ל"ה. וי"א שמועיל, כ"כ הר"ן, ואם הם שנים פוטרים אותו מממון, ואם השליח עד אחד מחייבו שבועה דאורייתא למלוה או למפקיד, ואין חשודים לקנוניא דאין העדים חשודים על זה וכיון שפטרם מתחילה הרי הם כעדים או כעד דעלמא. סמ"ע ס"ק כ"ה, וש"ך ס"ק נ"ד.

א. דין זה דוקא במלוה בשטר דוקא אבל בע"פ אפי' ליכא שום עד נשבע הלוה היסת ונפטר כיון שברי לו שפרעו. ש"ך ס"ק נ"ה.

אחד ומזיק למלוה שבועה דאורייתא.^ב

ואם הם שני שלוחים והלך המשלח ועמד מרחוק וראה שעשו שליחותם הרי הם שנים ונפטר הלוה.

אה"ע סימן לה סעיף ב

ב. השליח נעשה עד, לפיכך אם עשה ב' שלוחים א"צ עדי קידושין.^ג
והוא שמקדשים אותה בשטר דאין שם כפירת ממון או אפילו בכסף והיא מודה^ד שקיבלה הכסף אלא שאומרת שקיבלה הכסף לשם פיקדון ולא לשם קידושין, אבל אם היא אומרת שלא קיבלה מהם כסף כלל, והם אומרים שנתנו לה הכסף לשם קידושין, הרי זו ספק מקודשת.^ה

עין משפט ג. חו"מ סימן ז סעיף ה

ה. ו. י"א דשתויי יין^ו מותר לו לדון דיני ממונות, אבל להורות באיסורין^ז פסול, ואפי' שתה רק רביעית, אבל ביינות שלנו שאינם חזקים יש להתיר בשתיית רביעית.

ב. ואע"ג שאין עד אחד מזיק שבועה דאורייתא ליטול רק לפטור כמ"ש בסי' פ"ד וסי' ק"ח, מ"מ יכול להביאו לידי שבועה דאורייתא ע"י שיפרע לו בפני העד ובפני עוד אחר, ויחזור ויתבענו על מה שנתן לו תחילה בעד הראשון ויצטרך לישבע המלוה שבועה דאורייתא נגד העד להפטר. ש"ך ס"ק נ"ו. אבל קודם הפרעון אינם אלא שבועת המשנה ליטול. סמ"ע ס"ק כ"ו. ונתיבות ס"ק כז.

ג. גמ' מ"ג ע"א, ורא"ש בפסקיו מירושלמי.

ד. ואז מקודשת ודאי לדעת הרמב"ם, אך לדעת השו"ע ואחרים מקודשת רק מספק, מכיון שזקוקים להודאתה, וכן הוא שי' הר"ן.

ה. דין זה כתב הח"מ שהוא תמוה מדוע ספק וצריך להיות שאינה מקודשת כלל, שהם צריכים להשבע היסת וא"כ הו' נוגעים בדבר, וצ"ל להיות ומן התורה פטורים משבועה הוי מקודשת מספק, ועיין בח"מ ובב"ש עוד ישובים לתמיהה זו. ובעשה שליח אחד בכסף והיה עוד עד שמסייעו שאומר שמסר לאשה הכסף בתורת קידושין מקודשת ודאי, דעד המסייע לשליח פוטר משבועה וא"כ הופך להיות שהשליח אינו נוגע כ"כ המהרי"ק, מ"מ זה רק לדעת הר"מ, אבל להר"ן שכל שעדיין אנו זקוקים להודאתה הוי ספק מקודשת, א"כ בכה"ג נמי הוי ספק, כ"כ הח"מ.

ו. עיין בפ"ת שהביא ממדרש שחולק. ועיין בתוס' סנהדרין מ"ב ע"א.

ז. לפ"ז דין של עבד איניש דינא לנפשיה שמותר, יהיה אסור לשתויי יין לעשות דין לעצמו, שזה הוראה באיסורין. אמנם גם באיסורין אם פוסק מתוך השו"ע שרי.

ה. ז. אין עד ^ה נעשה דיין, ודוקא אם ^ט העיד כבר אינו יכול להצטרף לדון על אותו מעשה. אבל דיינים שראו ^י אפי' כיוונו בתורת עדות אם זה היה ביום, ^כ דנים ע"פ ראייתם דלא תהיה שמיעה גדולה מראייה, ואם ראו בלילה דנים ע"פ עדות אחרת.

הגה: ח. מה שאין עד נעשה דיין רק בדברים שהם ^ל מן התורה, אבל בדרכבן דנים, דעד נעשה דיין.

אה"ע סימן קמב סעיף ז

עין משפט ד.

י. לא אמר בפ"נ ובפנ"ח ^מ ונישאת, אע"פ כן נוטלו ממנה ואומר לה בפ"נ ובפנ"ח בפני שנים, ואם לא עשה כן הרי זה גט פסול עד שיתקיים בחותמיו. ולכן אילם אינו יכול להיות שליח הולכה אף שיכול

ח. דבעינן עדות שאתה יכול להזימה, והדן בעצמו לא יקבל הזמה על עצמו, או מטעם דכתיב ועמדו שני האנשים, ועיין כתובות דף כ"א.

ט. תוס' בתרא קי"ד ע"א ומימרא דרב יהודה שם וכן כתבו הרמב"ם והרא"ש. והגם שבעדות בנמצא אחד מהם קרוב או פסול העדות בטלה ופוסל ככוונה להעיד לבד, עיין בש"ך בסי' ל"ז שכתב דשם צ"ל גזירת הכתוב בעדות.

י. ואם בשעת מעשה הוזמן הדיין לשם עדות, דיין זה אינו יכול לדון כלל, גם ע"פ עדים אחרים וי"א דאף אם הוזמן דן ע"פ עדות אחרים, ודעה ראשונה היא דעת הרמב"ן והרא"ש ושכן ראוי להורות, וזו גם סברת הרשב"ם בבתרא קי"ג ע"ב. ודעה שניה נראה שזו דעת הרמב"ם כ"כ בב"י.

כ. דאין עליהם בזה תורת עדות כ"כ הסמ"ע. ומש"כ ביום היינו בשעה שראויה לדון כ"כ הטור. ומה שדנים ביום, היינו אפי' אחרי כמה ימים, כיון שראייתם הייתה ביום, משא"כ בראו בלילה דאז לא מהני שמיעה בלילה ולא מהני גם ראייה לדון עליה, עד שיעידו לפנייהם אחרים. סמ"ע ס"ק ט"ו.

ל. תוס' כתובות כ"ב ע"ב. ונ"י שם כת' אבל בדרכבן עד נעשה דיין, וכן המחבר בסי' מ"ו כת' שעד הרואה בלילה נעשה דיין בקיום שטרות שהם דרכבן, ועיין בסמ"ע ס"ק ט"ז. והש"ך כתב בשם הב"ח דבראוהו ביו"ט או בשבת שאין דנים בהם הגם שזה מדרכבן מגזירה שמא יכתוב, מ"מ אינם יכולים לדון דכל מה דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון, והט"ז תמה על זה והסיק דיכולים לדון בכה"ג וכן העלה התומים והקצות ע"ש. ועוד כתב הש"ך בסי' מ"ו דעד שחתום בשטר אינו דן באותו שטר עצמו וכן הוא מכתובות ק"ה ע"ב ורמב"ם פכ"ג מהלכות סנהדרין.

מ. בשו"ע כתב או שלא אמרו בפניה, וכתב על זה הגר"א דבפניה בעינן רק לכתחילה, והעיקר בפני בי"ד המסדרין הגט או העדים, עיין בהגר"א בס"ק כ"ד.

לכתוב בפ"נ ובפנ"ח שלא מהני בכתב^ג. וי"א דלכתחילה אפי' לועז יאמר בלשון הקודש בפ"נ ובפנ"ח, ומלמדים אותו לפני כן משמעות הדברים.

עין משפט ה.ו.

אה"ע סימן קמב סעיף טו

כ. נכתב מקצת הגט אפי' שיטה ראשונה בפניו, ונחתם כולו בפניו, יכול לומר בפ"נ ובפנ"ח^ה, ואפי' שמע קול קולמוס בכתובה מהני^ז, אבל בחתימה צריך שיראה כל החתימות בפניו. ואם רוצה השליח להחמיר ולעמוד על כל הכתיבה אין שומעין לו, שלא להוציא לעז על הגיטין הראשונים. והסופר עצמו יכול להפסיק באמצע הכתיבה ולצאת לשוק ולחזור ולהשלימו, ואין חוששין שמא גט של אחר הוא ששמו כשמו.

ג. כ"כ הריב"ש בסי' ר"מ. והיינו אפי' בשומע ואינו מדבר, דינו כאינו שומע ואינו מדבר דלאו בר שליחות הוא, והגם שבמיתת הבעל האמינו ע"י כתיבה, משום עיגונא שאני, והגם שגם להבאת הגט הקלו בה' נשים שאינם נאמנות לומר מת בעלה משום שהגט מסייע לה בידה, אבל לענין עדות בכתב דלאו משום נאמנות אלא שלא תחלק בין עדות לעדות, לכן הגם שמקילין בעדות מיתת בעלה, מ"מ אין מקילין בגט, כ"כ הב"י והובא בב"ש.

ד. לשון הרמב"ם ממשנה דף ט"ו ע"א וכרב אשי, ולדעת רש"י ותוס' צריך שיכתב בפניו השיטה שיש בה שם האיש והאשה, ולדעת הר"ן גם הרי את מותרת, אבל מדברי הרמב"ם והרא"ש והטור משמע דאפי' לא נכתב בפניו שם האיש רק שיטה ראשונה שלא אתי לאחלוףי בשאר שטרות, וכן סתם השו"ע כהרמב"ם. וכתב הב"ש דיש להחמיר כרש"י ותוס' אך היום לא נהגו להחמיר ועומדים בשיטה ראשונה בלבד. עוד כתב הב"ש שבאומר בפ"נ ובפנ"ח אין צורך שיאמר לשמה דמסתמא נכתב ונחתם לשמה, ורק באומר ששמע תיקון הקלף צריך לומר שהיה התיקון לשמה.

ה. לדעת הרמב"ם והשו"ע פירושו ששמע הקול כשכותבין על הקלף, ולדעת רש"י בפירושו הראשון היינו ששמע חיתוך הקולמוס וחיתוך הקלף לכתוב הגט. ובהג"א כתב דאם שמע שהבעל יאמר לסופר לכתוב לו גט לאשתו והסופר לקח הקלף והקולמוס מהני. ב"ש ס"ק כ"ט.